

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 677

van **WILFRIED VANDAELE**

datum: 28 mei 2020

ZUHAL DEMIR

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) - Ruimteboekhouding

De begroting van de ruimte, die in de tweede herziening van het RSV werd opgenomen, legt de kwantitatieve streefcijfers vast van de toe- en afnames van de oppervlakten van de verschillende bestemmingscategorieën. Men streeft voor het ritme van die bestemmingswijzigingen een proportioneel evenwicht na tussen de nog te realiseren taakstellingen voor de verschillende bestemmingscategorieën. De ruimteboekhouding (RBH) is het monitoringinstrument waarmee de opvolging van deze streefcijfers met betrekking tot bestemmingscategorieën berekend wordt. De RBH is en blijft sowieso een monitoring van de planologische bestemmingen en geeft geen informatie over het feitelijke ruimtegebruik weer.

Wat de categorieën "natuur" en "bos" betreft, bevatte het RSV een streefcijfer van respectievelijk 150.000 ha en 53.000 ha. Voor de categorie "overig groen" was het streefcijfer 34.000 ha. Voor de categorie "landbouw" werd een oppervlakte van 750.000 ha "agrarisches gebied" vooropgesteld, niettegenstaande het areaal voor de professionele landbouw veeleer rond de 600.000 ha schommelt.

1. Wat is de stand van zaken van de ruimteboekhouding RSV op datum van 1 januari 2020? Hoe verhoudt die zich tot de streefcijfers bepaald in het RSV?
2. Hoeveel ha bijkomende "natuur" en "bos" werd planologisch vastgelegd in gemeentelijke, provinciale of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's)? Graag een opsplitsing per provincie.
3. Hoeveel zonevreemd grondgebruik kan vandaag vastgesteld worden in de categorieën "bos", "natuur" en "overig groen"? Om welke zonevreemde activiteiten (en oppervlakte) gaat het dan? Graag een opsplitsing per provincie.
4. Wat is het meest actuele cijfer m.b.t. de ruimte die ingenomen wordt door de professionele landbouw? Hoeveel ha daarvan situeert zich in agrarisch gebied? Hoeveel ha daarvan situeert zich in een bestemming binnen de categorie "bos" of "natuur"?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Hilde Crevits (585), Zuhal Demir (677).

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 677 van 28 mei 2020

van **WILFRIED VANDAELE**

1. De begroting van de ruimte, die in de tweede herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) werd opgenomen, legt de kwantitatieve streefcijfers vast van de toe- en afnamen van de oppervlakten van de verschillende bestemmingscategorieën.

De ruimteboekhouding RSV is het monitoringsinstrument waarmee de opvolging van deze streefcijfers met betrekking tot bestemmingscategorieën berekend wordt. Het gaat om een monitoring van gepland landgebruik, bijgevolg geeft die geen informatie over het feitelijke ruimtegebruik weer. Voor de meest recent berekende **toestand op 1/1/2020** werden totaalcijfers en saldo's berekend en vergeleken met de streefcijfers bepaald in de tweede gedeeltelijke herziening van het RSV. De resultaten staan weergegeven in onderstaande tabel. Negatieve cijfers in de laatste kolom geven een "overschot" weer, positieve cijfers geven een openstaande taakstelling weer.

bestemmings-categorie	toestand 1/1/1994	toestand 1/1/2007	toestand 1/1/2020	streefcijfer RSV	Openstaande taakstelling 1/1/2020
Wonen	227.500	227.400	227.600	227.500	- 100 ha
Recreatie	18.300	19.200	20.600	21.000	400 ha
Natuur	111.100	122.500	127.800	150.000	22.200 ha
Overig groen	35.300	34.300	35.100	34.000	-1.100 ha
Bos	42.300	44.300	45.400	53.000	7.600 ha
Landbouw	807.600	794.500	783.800	750.000	-33.800 ha
Industrie - buiten poorten	39.100	42.400	45.800	66.000	2.500 ha
Industrie - poorten	17.200	17.100	17.700		
Overige	60.200	57.800	55.800	58.000	2.200 ha

Een verrekening in de ruimteboekhouding gebeurt pas na de definitieve goedkeuring van een plan. Alle planningsprocessen die na 01/01/2020 afgerond of ver gevorderd zijn, zijn bijgevolg nog niet zichtbaar in dit resultaat.

2. Bovenstaande tabel geeft aan dat er, sinds de nulmeting van 1/1/1994, netto 16.700 ha bijkomend natuurgebied en 3.100 ha bijkomend bosgebied planologisch werd vastgelegd.

Deze bijkomende oppervlaktes zijn netto-cijfers, hetgeen betekent dat in bepaalde planprocessen meer natuur- of bosgebied werd vastgelegd, maar tegelijk een gedeelte naar andere bestemmingen werd omgezet. Verder onderzoek toont aan dat de balans voor "natuurgebied" netto een winst van ca 16.700 ha oplevert, bestaande uit de aanduiding van ca 20.300 ha bijkomend natuurgebied en ca. 3.600 ha omzetting naar andere bestemmingen. Voor de categorie "bos" is de nettowinst 3.100 ha samengesteld uit 5.200 bijkomend bosgebied en schrapping van 2.100 ha natuur.

In bepaalde planprocessen wordt natuurgebied ook soms gewisseld met bosgebied (en omgekeerd).

Om de opsplitsing per planinstrument te doen gaan we enkel uit van de bruto bijkomend bestemde oppervlakte. Onderstaande tabel geeft deze opsplitsing weer :

	natuurgebied	bosgebied
via gewestplanwijzigingen	8.250 ha	1.800 ha
via BPA	500 ha	100 ha
via gewestelijke RUP	9.950 ha	2.700 ha
via provinciale RUP	950 ha	200 ha
via gemeentelijke RUP	650 ha	400 ha
totaal	20.300 ha	5.200 ha

3. Er bestaat geen sluitende definitie van zonevreemd grondgebruik binnen de verschillende categorieën bos, natuur of overig groen. In antwoord op uw vraag geef ik hieronder de resultaten weer van een vergelijking tussen het ontwerp van "landgebruikskaart toestand 2019" en de bestemmingsplannen. Die landgebruikskaart geeft het werkelijke landgebruik weer volgens een 18-tal categorieën:

als zonevreemd te beschouwen in de categorieën bos, natuur en overig groen	als zone-eigen te beschouwen in de categorieën bos, natuur en overig groen
Huisvesting	Bos
Industriële doeleinden	Grasland
Commerciële doeleinden	Struikgewas
Diensten	Braak
Transportinfrastructuur	Water
Recreatieve doeleinden	Moeras
Landbouwgebouwen en -infrastructuur	
Overige bebouwde terreinen	
Overige onbebouwde terreinen	
Groeves	
Luchthavens	
Akkerland	

Omdat binnen de categorie "recreatieve doeleinden" vooral harde vormen van recreatie opgenomen zijn (camping, golf, zoo, attractiepark, sportterrein, ...) wordt deze categorie als zone-vreemd grondgebruik beschouwd. Om dezelfde reden wordt de categorie "overige onbebouwde terreinen" als zone-vreemd gebruik beschouwd gezien het meestal gaat om artificiële en verharde terreinen (zoals parkings, pleinen).

Deze (voorlopige) versie van werkelijk landgebruik werd geconfronteerd met de geodata voor de berekening van de Ruimteboekhouding RSV. Aangezien het hier gaat om 2 databronnen met verschillende nauwkeurigheid werden de resultaten uitgedrukt in percentages.

Volgende tabel geeft het resultaat voor het **Vlaams gewest** weer:

bestemmingscategorie	natuur	bos	overig groen
zonevreemde landgebruikscategorie			
Huisvesting	2%	2%	0%
Industriële doeleinden	0%	0%	7%
Commerciële doeleinden	0%	0%	1%
Diensten	0%	0%	1%
Transportinfrastructuur	3%	4%	2%
Recreatieve doeleinden	3%	2%	11%
Landbouwgebouwen en - infrastructuur	0%	0%	16%
Overige bebouwde terreinen	1%	1%	0%
Overige onbebouwde terreinen	2%	2%	3%
Groeves	0%	0%	5%
Luchthavens	0%	0%	0%
Akkerland	5%	6%	8%
totaal	16%	17%	54%

Dit betekent dus dat volgens deze inschatting 16% van de bestemmingscategorie "natuur", 17% van "bos", en 54 % van "overig groen" als ingevuld met zonevreemd landgebruik kan beschouwd worden.

Onderstaande tabellen geven de opsplitsing per provincie weer:

Provincie Antwerpen

bestemmingscategorie	natuur	bos	overig groen
zonevreemde landgebruikscategorie			
Huisvesting	2%	2%	7%
Industriële doeleinden	0%	0%	1%
Commerciële doeleinden	0%	0%	1%
Diensten	0%	0%	3%
Transportinfrastructuur	3%	4%	11%
Recreatieve doeleinden	5%	2%	20%
Landbouwgebouwen en - infrastructuur	0%	0%	0%
Overige bebouwde terreinen	2%	1%	3%
Overige onbebouwde terreinen	2%	2%	5%
Groeves	0%	0%	0%
Luchthavens	0%	0%	0%
Akkerland	4%	5%	5%
totaal	18%	16%	56%

Provincie Vlaams-Brabant

bestemmingscategorie	natuur	bos	overig groen
zonevrije landgebruikscategorie			
Huisvesting	4%	2%	8%
Industriële doeleinden	0%	0%	1%
Commerciële doeleinden	0%	0%	1%
Diensten	0%	0%	3%
Transportinfrastructuur	3%	3%	12%
Recreatieve doeleinden	3%	4%	17%
Landbouwgebouwen en -infrastructuur	0%	0%	0%
Overige bebouwde terreinen	1%	1%	3%
Overige onbebouwde terreinen	2%	1%	5%
Groeves	0%	0%	0%
Luchthavens	0%	0%	0%
Akkerland	4%	3%	8%
totaal	17%	14%	58%

Provincie Limburg

bestemmingscategorie	natuur	bos	overig groen
zonevrije landgebruikscategorie			
Huisvesting	1%	1%	5%
Industriële doeleinden	0%	0%	1%
Commerciële doeleinden	0%	0%	0%
Diensten	0%	0%	1%
Transportinfrastructuur	3%	3%	10%
Recreatieve doeleinden	2%	1%	12%
Landbouwgebouwen en -infrastructuur	0%	0%	0%
Overige bebouwde terreinen	1%	1%	2%
Overige onbebouwde terreinen	2%	1%	5%
Groeves	0%	0%	0%
Luchthavens	0%	0%	0%
Akkerland	4%	5%	7%
totaal	13%	12%	43%

Provincie Oost-Vlaanderen

bestemmingscategorie	natuur	bos	overig groen
zonevrije landgebruikscategorie			
Huisvesting	2%	2%	8%
Industriële doeleinden	0%	0%	1%
Commerciële doeleinden	0%	0%	0%
Diensten	0%	0%	2%

Transportinfrastructuur	3%	4%	10%
Recreatieve doeleinden	2%	3%	13%
Landbouwgebouwen en - infrastructuur	0%	0%	0%
Overige bebouwde terreinen	1%	1%	3%
Overige onbebouwde terreinen	4%	1%	5%
Groeves	0%	0%	0%
Luchthavens	0%	0%	0%
Akkerland	6%	11%	13%
totaal	18%	22%	55%

Provincie West-Vlaanderen

bestemmingscategorie	natuur	bos	overig groen
zonevreemde landgebruikscategorie			
Huisvesting	1%	2%	6%
Industriële doeleinden	0%	0%	1%
Commerciële doeleinden	0%	0%	1%
Diensten	0%	0%	2%
Transportinfrastructuur	4%	7%	9%
Recreatieve doeleinden	1%	1%	16%
Landbouwgebouwen en - infrastructuur	0%	0%	0%
Overige bebouwde terreinen	1%	1%	2%
Overige onbebouwde terreinen	2%	1%	5%
Groeves	0%	0%	0%
Luchthavens	0%	0%	0%
Akkerland	8%	14%	8%
totaal	17%	26%	50%

4. In 2019 werd 689.370 hectare aan landbouwgebruikspercelen geregistreerd bij het Departement Landbouw en Visserij via de jaarlijkse verzamelaanvraag. De gegevens zoals bekend bij het departement Omgeving wijken in beperkte mate (0.3 %) van dit cijfer af. Dit valt binnen de foutenmarge. Van die oppervlakte van 691.283 ha is

- 612.538 ha gelegen in bestemmingscategorie agrarisch gebied
- 31.299 ha gelegen in bestemmingscategorie natuur
- 6.012 ha gelegen in bestemmingscategorie bos

Binnen het departement Landbouw en Visserij zijn geen cijfers over de oppervlakte in professioneel agrarisch gebruik bekend. Dit komt omdat de registratie van de landbouwgebruikspercelen gebeurt in kader van het Europees landbouwbeleid, waarbij een "landbouwer" gedefinieerd is als "een natuurlijk persoon of rechtspersoon dan wel een groep natuurlijke personen of rechtspersonen, (...) die een landbouwactiviteit uitoefent." Waarbij "landbouwactiviteit" niet louter het produceren, fokken of telen voor landbouwdoeleinden betreft, maar ook (minstens) een perceel in een staat houden die begrazing of teelt mogelijk maakt zonder dat daarvoor voorbereidende activiteiten nodig zijn die verder gaan dan activiteiten op basis van de gebruikelijke landbouwmethoden en -machines, evenals het verrichten van een minimumactiviteit zodat (minstens) een perceel in een voor begrazing of teelt geschikte natuurlijke staat wordt behouden. Hierbij wordt dus geen onderscheid gemaakt tussen professionele landbouwers en andere natuurlijke of rechtspersonen

die landbouwactiviteiten uitoefenen zoals eigenaars of gebruikers die hun grond beheren, maaien of laten begrazen door vee, kleinvee, paardachtigen of andere diersoorten.

In 2013 werd in een studie van de Afdeling Monitoring en Studie van het departement Landbouw en Visserij ("Bestemming en gebruik van landbouwgrond") een diepgaander kwantitatief onderzoek gevoerd naar het landbouwgebruik en planologische landbouwbestemmingen. De gegevens uit de jaarlijkse verzamelaanvragen werden daar gecombineerd met andere gegevensbronnen en analyses. Volgens die studie bedroeg het totaal landbouwgebruiksareaal ca 693.360 ha voor het jaar 2011. Dit getal kon opgesplitst worden in een areaal van 684.6960 voor "landbouwers" en 8.400 ha voor TBV (terreinbeherende verenigingen) 1,2%. Om dezelfde redenen als hierboven aangehaald kan uit die cijfers niet afgeleid worden hoeveel van die oppervlakte in "professioneel agrarisch gebruik" is. Er valt aan te nemen dat het aandeel van het areaal in gebruik door TBV (1,2 %) anno 2020 quasi stabiel is gebleven.

Nog volgens die studie uit 2013 situeert zich anno 2011 ca. 609.904 ha (of 89%) van het totaal landbouwgebruiksareaal binnen een agrarische bestemming, 6% binnen een "groene" bestemming, 3% in een woonbestemming en 1% in een industriële bestemming. Deze verhoudingen zijn in de periode 2007-2011 nauwelijks gewijzigd.